

RTU studiju kurss "Modulis "Profesionālā lietpratība pirmsskolas metodiskajā darbā": Bērības filosofija"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA0404
Nosaukums	Modulis "Profesionālā lietpratība pirmsskolas metodiskajā darbā": Bērības filosofija
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Jana Grava - Doktors, Profesors
Mācībspēks	Gunārs Strods - Doktors, Asociētais profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss sniedz iespēju topošajiem pirmsskolas skolotājiem apgūt teorētiskās zināšanas par bērnu filozofēšanas būtību, tai raksturīgo un filozofēšanas nozīmi personības attīstībā. Studiju kursa saturā tiek atklātas bērnam raksturīgās iezīmes pasaules modeļa veidošanā, sava "es" apzināšanā un attiecību veidošanā ar pasauli. Uzmanība tiek pievērsta kultūrvides ietekmei uz pasaules modeļa veidošanos, akcentējot bērnu literatūras nozīmi personības attīstībā un topošo skolotāju izpratnē par bērna pasaules skatījumam raksturīgo. Kurša ietvaros tiek veicinātas topošo skolotāju praktiskās prasmes izmantot valodu, bērnu literatūru, māksliniecisko darbību, interaktīvas diskusijas un interaktīvo lasīšanu, kā arī digitālos līdzekļus bērnu filozofēšanas īstenošanai emocionāli drošā un rosinošā pedagoģiskā vidē.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Mērķis: Sekmēt topošo pirmsskolas skolotāju izpratni par bērnu filozofiju, filozofēšanas iezīmēm un nozīmi personības attīstībā, apgūt profesionālās prasmes jēgpilnas bērnu filozofēšanas īstenošanai pedagoģiskajā procesā. Uzdevumi: 1. Pilnveidot zināšanas par pirmsskolas vecuma bērnu pasaules uztveres iezīmēm un kultūrvides ietekmi uz pasaules skatījuma veidošanos, bērnu filozofēšanas būtību un bērnu subkultūru kā kultūras daļu. 2. Sekmēt topošo skolotāju izpratni par filozofēšanas nozīmi pirmsskolas vecuma bērnu domāšanas attīstībā, pašizziņā, vērtību izpratnē un pasaules izziņāšanā. 3. Pilnveidot prasmi radoši, kritiski un patstāvīgi domāt, lai izmantotu dažādus pedagoģiskos līdzekļus bērnu filozofēšanas īstenošanai, prasmi pētīt un reflektēt par savu pedagoģisko darbību tās pilnveidi. 4. Veidot attieksmi pret filozofēšanas aktualitāti pedagoģiskajā procesā kā bērna personības attīstītāju veselumā, kopsakarību veidotāju par apkārtējo pasauli un mācību satura integrēšanas līdzekli.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Pasaules uztveres bērībā atspoguļojums bērnu literatūrā. Analizēt dažādu žanru bērnu literatūras darbus, atklājot tajos bērna apziņai raksturīgo pasaules uztverē. 2. Pasaules telpa, laika ritējums, cēloņi un sekas, ceļojumi laikā un telpā bērnu literatūrā Pēc izvēles analizēt pasaules telpas, laika ritējuma, cēloņu un seku, u.c. tēmas satura atspoguļojumu bērnu literatūrā, izstrādāt to izmantošanas variantus pedagoģiskajā praksē. Interaktīvas darbības radošās un kritiskās domāšanas, problēmrisināšanas īstenošanai. Interaktīvas diskusija vērtību izpratnei un dažādu uzvedības modeļu iepazīšanai. Integrēta rotaļnodarbība bērnu filozofēšanai. Izstrādāt un īstenot integrētu rotaļnodarbību, kas veicina bērnu filozofēšanu par pasauli/telpu/laiku, cēloņiem un sekām, pēc izvēles integrējot dažādas mācību jomas, savas darbības pašanalīze.

Literatūra	<p>Obligātā/Obligatory:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fišers, R. (2005). Mācīsim bērniem domāt. Rīga: Raka. 2. Fišers, R. (2005). Mācīsim bērniem mācīties. Rīga: Raka. 3. Markus, D. (2007). Bērns runā kultūras pasaulē. Rīga: Apgāds "Rasa ABC". 4. Markus, D. (2003). Bērna valoda: no pirmā kļiedziņa līdz pasakai. Rīga: Apgāds "Rasa ABC". 5. Simons-Šēfers, R. (1997). Mazā filosofija Berenikei. Rīga: Krauklītis. 6. Stikāne, I. (2005). Vērtību pasaule latviešu bērnu literatūrā. Rīga: Raka. 7. Topping, K. J. Trickey, S., Cleghorn, P. (2020). Educational Practices Series Philosophy for children. UNESDOC Digital Library. <p>Papildu/Additional:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bono, E. (2009). Sešas domāšanas cepures. Rīga: Zvaigzne ABC. 2. Doyle, B. G., Bramwell, W. (2006). Promoting emergent literacy and social-emotional learning through dialogic reading. International Reading Association. The Reading Teacher. 59, No.6, 554-564 3. Echeverria, E. (2007). Children and philosophy: is this possible? Gifted Education International, 22, 128-134 4. Eriksons, E. H. (1998). Identitāte: jaunība un krīze. Rīga: Jumava. 5. Freiberga, I. (2007). Literārās jaunrades iezīmes vecākajā pirmsskolas vecumā. D. Dzinteres (Red.) grāmatā Vecuma grupu valodas īpatnības Latvijā: lingvistiskais, sociālais un kultūras aspekts. Bērniņa. (17.-36.lpp.) Rīga: SIA Izglītības soļi. 6. Jungs, K.G. (2009). Psiholoģiskā tipoloģija un māksla. Rīga: Zvaigzne ABC. 7. Maxwell, N. (2007). Philosophy seminars for five-year-olds. Gifted Education International 22, 122-127 8. Ozola, I. (2013). Edvarda de Bono sešas domāšanas cepures literatūras stundās. Rīga: Raka. 9. Piaget, J. (2008). The Language and Thought of the Child. 3rd ed. London and New York. 10. Rocēna, I., Burāne, K., Poikāns, A., Dūra, D., Karlsberga, I., Rubene, Z., ... Felce, B. (2001). Cēloņi un sekas. Skolēna grāmata. Rīga: Filosofiskās izglītības centrs. 11. Rocēna, I., Burāne, K., Poikāns, A., Dūra, D., Karlsberga, I., Rubene, Z., ... Felce, B. (2001). Daļa un veselums. Skolēna grāmata. Rīga: Filosofiskās izglītības centrs. 12. Rocēna, I., Burāne, K., Poikāns, A., Dūra, D., Karlsberga, I., Rubene, Z., ... Felce, B. (2001). Domātpriekš. Skolotāju rokasgrāmata. Rīga: Filosofiskās izglītības centrs. 13. Rocēna, I., Burāne, K., Poikāns, A., Dūra, D., Karlsberga, I., Rubene, Z., ... Felce, B. (2001). Esošais un neesošais. Skolēna grāmata. Rīga: Filosofiskās izglītības centrs. 14. Rocēna, I., Burāne, K., Poikāns, A., Dūra, D., Karlsberga, I., Rubene, Z., ... Felce, B. (2001). Laiks un telpa. Skolēna grāmata. Rīga: Filosofiskās izglītības centrs. 15. Rocēna, I., Burāne, K., Poikāns, A., Dūra, D., Karlsberga, I., Rubene, Z., ... Felce, B. (2001). Vērtības. Skolēna grāmata. Rīga: Filosofiskās izglītības centrs. 16. Tomley, S., Weeks, M. (2015). Children's BOOK OF Philosophy. A Penguin Random House Company <p>Citi informācijas avoti/Other sources of information:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. VISC. (2012). Bērns sešu gadu vecumā: no rotaļām līdz mācībām. Pieejams PDF formātā http://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/berns_6gad_vecuma_infmat.pdf 2. Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem https://likumi.lv/ta/id/303371
Nepieciešamās priekšzināšanas	Psiholoģija skolotājiem

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienē studijas		Nepilna laika neklātienē studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Bērniņas filozofijas, kultūras un bērnu subkultūras attiecības. Jēdzienu "filozofija", "filozofēšana", "kultūra", "masu kultūra", "kultūrvidē" un "subkultūra" izpratne. Kultūrvides ietekme uz personības attīstību bērniņā. Bērnu subkultūra kā kultūras daļa, tās raksturīgākās iezīmes un saturs. Filozofēšana – bērnu subkultūras sastāvdaļa un veidotāja, filozofēšana kā bērna prātošana par sevi, pasauli un norisēm tajā.	6	10	2	14
Bērna apziņai raksturīgais pasaules modeļa un "es – citi" attiecību veidošana. Apziņas attīstības pakāpes filozofijā un psiholoģijā, maģiskā un mītiskā apziņa, tām raksturīgais pasaules uztverē; egocentrisms un morāles uztvere; sociālās attīstības stadijas pirmsskolas vecumā, tām raksturīgās vajadzības. Abstrakti un konkrēti jēdzieni bērnu izpratnē un valodā. Pasaules uztveres atspoguļojums bērnu literatūrā.	8	10	4	14
Pedagoģiskā vide un pedagoģiskie līdzekļi bērnu filozofēšanas īstenošanai. Humāna un konstruktīva pedagoģiskā vide un pedagoģiskā mijiedarbība filozofēšanas īstenošanai. Radošā domāšana, kritiskā domāšana un problēmu risināšana filozofēšanas kontekstā. Bērnu literatūra filozofēšanai: daiļliteratūras tekstu jēgas līmeņi bērna apziņā, interaktīva lasīšana, interaktīva diskusija. Digitālie līdzekļi un filozofēšana. Bērna valodnieciskā darbība un zīmēšana kā filozofēšanas process un rezultāts.	10	20	6	24
Pasaules telpa. Telpa, tās rašanās un robežas, telpu daudzveidība. Pasaules telpas, "savējais – svešais", "drošais – bīstamais" pasākās un reālajā pasaulē. Dažādas dzīves telpas un to iemītnieki, to redzamās un neredzamās robežas. Laiks un tā uztvere, laika dažāda ritums; laika mērīšana; gadskārtu ritmi un to tradīcijas cilvēka dzīvē. Cilvēka dzīves posmi. Mūžība un mūžs. Pagātne, tagadne, nākotne. Daļa un veselums; cēloņi un sekas; esošais un neesošais, parastais un neparastais.	8	12	4	16
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
--------------------------------	------------------------------

Zināšanas: Izprot bērna pasaules uztverei raksturīgo un kultūrvides ietekmi uz pasaules skatījuma veidošanos. Izprot bērnu filozofēšanas būtību un nozīmi bērnu domāšanas attīstībā, pašizziņā, vērtību izpratnē un pasaules izziņāšanā. Zina paņēmienus un pedagoģiskos līdzekļus bērnu filozofēšanas īstenošanai pedagoģiskajā procesā.	Aktīva līdzdalība semināros. Patstāvīgie darbi, ievērojot iesniegšanas termiņus. Eksāmens.
Prasmes: Spēj izziņāt bērnu pieredzi, saskatīt viņu vajadzības un intereses, tām atbilstoši izvēlēties filozofēšanai aktuālos jautājumus, tēmas un mācīšanās stratēģijas. Prot analizēt un kritiski izvērtēt ar bērnu filozofiju saistīto zinātnisko un metodisko literatūru. Prot analizēt bērna pasaules uztverei raksturīgo bērnu literatūrā. Prot veidot emocionāli drošu un rosinošu mācību vidi, aizmantot dažādas metodes un pedagoģiskos līdzekļus bērnu filozofēšanas īstenošanai. Veic pedagoģisko novērošanu, analizē un izvērtē iegūtos rezultātus. Prot veikt pētniecisko darbību, patstāvīgi izstrādāt mācību materiālus un līdzekļus bērnu filozofēšanas īstenošanai.	Aktīva līdzdalība semināros. Patstāvīgie darbi, ievērojot iesniegšanas termiņus. Eksāmens.
Kompetence: Attiecas pret bērnu kā aktīvu jēgas meklētāju un konstruētāju par sevi, pasauli un attiecībām ar to. Atbildīgi, ieinteresēti un profesionāli īsteno bērnu filozofēšanu pedagoģiskajā procesā, izturas ar cieņu pret bērna viedokli, sekmē viņa kompetences izjūtu un caurviju prasmju attīstību reflektē par savu pedagoģisko darbību un pilnveido to.	Aktīva līdzdalība semināros. Patstāvīgie darbi, ievērojot iesniegšanas termiņus. Eksāmens.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Aktīva līdzdalība semināros	30
Patstāvīgie darbi	40
Eksāmens	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	